

(המשך מעמוד 27)

את ביירות. אך בכך לא נפתרו בעיותיה של ישראל כמדינת-חסות. להיפך. יותר מכפי ש**ישראל כבשה את לבנון, לבינון, כבשה אותה.**

לפני ישראל עומד עתה סכך של בעיות. הדומה למבוכ אטום. אחת הבעיות: היריבות הטיבית בין סעד חדאד, שנמסר לו רוב השטח שנכבש עליידי צה"ל, והפועל בו כנציב מטעם ישראל לבין בשיר ג'מיל. בשיר לא יוכל לסבול מצב כזה, והדבר כבר העמיד את ישראל לפני בעייה קשה ביותר.

הסיכסוכים בין המארגונים בינם לבין עצמם, בין המארגונים והדרוזים, בין המארגונים והמוסלמים הסונים והמוסלמים השיעים — כל אלה משבשים את התמונה הפשוטה שעמדה לעיני שרון לפני שנה.

גרוע מזה: בשיר יצטרך לשקול מחדש את מהלכיו לאחר הצורך שלא להינתק מן העולם הערבי, ושלא להיכנע כגטו שבו נמצאת ישראל.

הוא יצטרך להתחשב באינטרסים הסוריים. הוא תלוי במידה רבה בסעודיה. הוא לא ירצה להיראות כקוויילינג. הוא ירצה לטשטש את הנסיבות שבהן נבחר, בעזרת הכידונים הישראליים. הוא חפץ מאוד להתקבל בציבור לא כדיקטטור צבאי, הסומך על הפחד מפני אכזריות הפלאנגות, אלא כמי שמסוגל להביא להפייסות בין העדות בלבנון.

משום כך סירב לחתום מייד על חוזה-שלום עם ישראל, כדרישת בגין ושרון, והחל עימות העלול להביא לקרע גלוי בין ממשלת-ישראל והאיש שהיא עצמה המליכה אותו בלבנון.

זוהי תמונה שונה מאוד מזו שהצטיירה ליד השולחן בלישכת שר-הביטחון לפני שנה. משהו שיבש את מהלך הדברים במלחמה.

שיבוש זה שמו: ביירות.

איך זה קרה?

● בירות - היעד הלא-נכון

ה שרב הראשון של המלחמה התקדם כמתוכנן, ובקלות יחסית. הצבא הפלסטיני בדרום-לבנון לא היה מסוגל לעמוד מול כוח-המחץ האדיר של צה"ל שהופעל נגדו. אנשיו לא אומנו למלחמת-שדה, ולא היו מסוגלים לבצע בשטח הפתוח אף את המהלכים שהיה בכוחם לבצע, כגון חסימת דרכים בעמקים צרים, שהעניקו יתרון טיבעי לכוח מתגונן קטן. מבחינה זו הם דמו ליחידות אצ"ל בראשית מלחמת-העצמאות. הם לחמו היטב בשטח בנוי, ושם רשמו כמה פרקים שיש בהם כדי לשמש מקורי השראה לעמם לעתיד לבוא. אך הם לא יכלו להילחם בסדה הפתוח ולעצור את צה"ל בביצוע משימותיו.

אזא שאז קרה דבר שאריאל שרון לא ציפה לו, וששינה לחלוטין את כל מהלך המלחמה — לא רק מבחינה צבאית, אלא גם מבחינה ביטחונית ופוליטית.

תחת לברוח לעבר הקווים הסוריים, כמצופה, התבצרו הכוחות הפלסטיניים בביירות. יאסר ערפאת עצמו, ויחד עימו רוב חברי המנהיגות הפלסטינית, נשארו בביירות. תחת להימלט על נפשם.

לפתע עמד צה"ל לפני בעייה שהיא לא התכננה לה בלד: הצורך להטיל מצור על עיר-בירה גדולה, המוגנת עיירי אדפי לוחמים

בעלי החלטה נחושה, שלא ניתן לכבוש אותה אלא בקרב ממושך, במחיר כבד ביותר: מחיר של הרוגים מקרב חיילי צה"ל, מחיר של הרס והרג בקרב אוכלוסייה אזרחית גדולה, מחיר של מחלוקת פנימית בישראל ומחיר של נזק נורא לשמה ולמעמדה המדיני של ישראל בעולם.

זה היה ה"פלוטר" המפורסם, שהפך סיסמת המלחמה. באותו זמן קרה עוד משהו, ששיבש לחלוטין את תוכניתיו של אריאל שרון.

כלל בסיסי הוא במלחמה שאסור לנתק את נתיבי הנסיגה של האויב, אלא אם כן יש ביכולתו וברצונו של התוקף להשמידו כליל. כל מ-כך לומד שאין נכנסים לבית בקומה התחתונה, אם יש אפשרות להיכנס אליו מן הגג. כי במיקרה הראשון, האויב מתבצר בקומה

הוא ניתק את דרך-הנסיגה של אש"ף ובעלי-בריתו מביירות.

● הפאשלה הגדולה

ע וברה פשוטה זו מדהימה ממש, אם לוקחים בחשבון את המטרות שעמדו לנגד עיניו של אריאל שרון. מכיוון שרצה לדחוף את אנשי אש"ף לעבר סוריה — איך זה ניתק במו ידיו את נתיבי-הנסיגה לשם? הסיבה לקידוק יסודי ומכריע זה נעוצה בדיקוי בעצם מחשבתו של אריאל שרון — טעות קלאסית של קונספציה.

היו לאריאל שרון שלוש מטרות מדיניות — ובשערי ביירות הן סתרו זו את זו.

אשה פלסטינית, שהגברים במישפחה נעצרו, ליד חולבות ביתה בראשידיה

כדי לבצע את תוכניתו לגבי אש"ף, היה עליו להשאיר לאש"ף דרך-נסיגה פתוחה. ואילו כדי להשיג את שתי המטרות האחרות — לגרש את הכורים ולהשליט את המארגונים — היה על צה"ל להתחבר עם צבא הפלאנגות במיני-מדינה המארגונית שמצפון לכביש ביירות-דמשק. אך ברגע שצה"ל כבש קטע של הכביש — נותקה אוטומטית דרך-הנסיגה מביירות מיוז רחה, והוטל מצור על ביירות המעורבת — מצור שאיש לא רצה בו, שאיש לא לקח אותו בחשבון מראש, וששינה לחלוטין את פני ה"מלחמה מבחינה צבאית ומדינית כאחת.

היה עוד גורם שהביא להתפתחות זו: הכישלון הצבאי הגדול הראשון של המלחמה. הוא אירע בגזירה המזרחית, הסורית.

כוחות צה"ל התקדמו שם בהתאם לתוכנית, תוך כדי לחימה עיקשת, כאשר אירעה תקלה — תקלה העלולה לקרות במלחמה, שיש בה שני צדדים. במרכז הגזירה המזרחית נקלעה עוצבה של צה"ל למצב קשה ביותר. כתוצאה מכך נעצרה התקדמותה של עוצבה אחרת. שעמדה להגיע לכביש ביירות-דמשק בגזירה המזרחית. עוצבה זו הוחזרה כדי לעזור לחברתה. אחרי שהתגבר צה"ל על תקלה זו, כבר היה זה מאוחר מדי. לא ניתן היה עוד להגיע אל הכביש בגזירה זו ללא קרב קשה ביותר. אז הוחלט, בלית ברירה, לתפוס את כביש ביירות-דמשק בקטע אחר: באזור עאליי-בחמדון, בקרבת ביירות.

תוך הפרת הפסקת-האש, שעליה הוכרו בינתיים, פרצו כוחות צה"ל משפלת-החוף צפונה-מזרחה, והכביש אכן נותק. צה"ל התחבר עם הפלאנגות — וכך נותקה ביירות. לפני כן עוד ניתנה אזהרה לכוחות הסוריים — ובעקיפין גם לכוחות הפלסטיניים — לנטוש את העיר ולסגת מזרחה. לאורך הכביש. חלק מן הכוחות הסוריים נענו להזמנה. הפלסטינים לא עשו כן.

לפתע, בלי כל מחשבה מוקדמת, עמד אריאל שרון לפני בעייה שהוא לא חלם עליה, ושאימה לשבש את כל תוכניתיו: ביירות-המערבית היתה לימיצר פלסטיני, ועלולה להפוך למצדה או לסטלינגרד פלסטינית. מלחמה שהיתה צריכה להיות מיבצע קדי יחסית, ולהסתיים תוך כמה ימים בניצחון ברור וחד-משמעי — קיבנה לפתע ממדים שונים גמרי.

● למכור מלחמה

ל תכן שכך זה לא היה-מתרחש, אילמלא חל שיבוש יסודי בדרך שבין התוכנית המופשטת במוחו של אריאל

העליונה, ואין לו מוצא. ואויב היודע שאין לו דרך-נסיגה, ושגורלו נחרץ במילא, יילחם עד טיפת-דמו האחרונה. בכות היאוש.

ביירת כולזה הפכה לבית בזה.

גם בלאו הכי היתה לכוחות אש"ף בביירות מוטיבציה חזקה. מנהיגיהם הלאומיים נמצאו עימם, והתחלקו בגורלם. עצם קיום העניין הפלסטיני היה מונח על כף-המאזניים. אנשי אש"ף בטחו בכוחם להגן על העיר במשך זמן רב, ולנהל בה קרב אשר יסב לצה"ל אבדות כבדות מאוד. למרות המצור, עמדו לרשות חיילי אש"ף כמויות של תחמושת, מזון ומים שהספיקו להם לעמידה ממושכת מאוד.

על כן אזה הוסיף צה"ל עצמו גורם מכריע:

פליטים פלסטיניים בצד הדרך ליד ראשידיה, מסתכלים בטנקים של צה"ל